

Sygn. akt I UK 310/09

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 lutego 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Teresa Flemming-Kulesza (przewodniczący)

SSN Roman Kuczyński (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z odwołania Z. D.

przeciwko Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o wysokość emerytury,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 3 lutego 2010 r.,

skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 22 stycznia 2009 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia
o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Decyzją z dnia 13 grudnia 2006 r. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przyznała Z. D. emeryturę rolniczą od dnia 21 grudnia 2006 r. W odwołaniu od powyższej decyzji wnioskodawca podniósł, iż organ rentowy w nieprawidłowy sposób obliczył podstawę powyższego świadczenia.

Wyrokiem z dnia 20 grudnia 2007 r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję i zaliczył do okresu pracy Z. D. okres pracy w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Wyrobów Galanteryjnych Przemysłu Terenowego w Ł. od dnia 1 maja 1968 r. do dnia 1 kwietnia 1969 r. i oddalił odwołanie w pozostałym zakresie. Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujący stan faktyczny: Z. D. urodził się w dniu 21 grudnia 1946 r. W okresie od dnia 1 marca 1963 r. do dnia 12 marca 1966 r. wnioskodawca był zatrudniony w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Państwowej Komunikacji Samochodowej w Ł. W okresie od dnia 26 kwietnia 1966 r. do dnia 19 kwietnia 1968 r. wnioskodawca odbywał służbę wojskową, po czym został zatrudniony w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Wyrobów Galanteryjnych Przemysłu Terenowego w Ł. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego. Ze świadectwa pracy wystawionego w dniu 5 kwietnia 1969 r. przez pracodawcę wynikało, iż był on zatrudniony w powyższym przedsiębiorstwie od dnia 26 kwietnia 1965 r. do dnia 5 kwietnia 1969 r., zaś w kwestionariuszu osobowym wnioskodawca podał, iż pracował tam w okresie od dnia 26 kwietnia 1968 r. do dnia 5 kwietnia 1969 r. Ubezpieczeniu społecznemu rolników Z. D. podlegał od dnia 1 stycznia 1983 r. Za okres od dnia 1 stycznia 2003 r. do dnia 31 grudnia 2006 r. wnioskodawca zalegał z płatnościami z tytułu składek na ubezpieczenie. W dniu 21 listopada 2006 r. ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie emerytury rolniczej. Decyzją z dnia 13 grudnia 2006 r. KRUS przyznał wnioskodawcy świadczenie emerytalne od dnia 21 grudnia 2006 r. Do okresów podlegania ubezpieczeniu emerytalno - rentowemu zaliczono wnioskodawcy okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 21 grudnia 1962 r. do dnia 28 lutego 1963 r. i od dnia 1 czerwca 1972 r. do dnia 18 lutego 1976 r., a także okres pracy w gospodarstwie rolnym od dnia 2 lipca 1977 r. do dnia 31 grudnia 1982 r., następnie od dnia 1 stycznia 1983 r. do dnia 31 grudnia 1990 r., od dnia 1 stycznia 1991 r. do dnia 31 grudnia 2002 r., okres pracy w jednostce gospodarki uspołecznionej od dnia 1 marca 1963 r. do dnia 12 marca

1966 r., od dnia 29 kwietnia 1969 r. do dnia 18 października 1969 r., od dnia 19 października 1969 r. do dnia 31 maja 1972 r. i od dnia 19 lutego 1976 r. do dnia 1 lipca 1977r. Łączny okres zatrudnienia wnioskodawcy wyniósł 42 lata, 10 miesięcy i 19 dni. Ze względu na zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników do stażu nie zaliczono wnioskodawcy okresu pracy w gospodarstwie rolnym od dnia 1 stycznia 2003 r. do dnia 31 grudnia 2006 r. Do części składkowej przedmiotowego świadczenia przyjęto: 5,5 lat pracy w gospodarstwie rolnym od dnia 2 lipca 1977 r. do dnia 31 grudnia 1982 r. (wskaźnik wyniósł 5,5 %), 8,08 lat pracy w gospodarstwie rolnym od dnia 1 stycznia 1983 r. do dnia 31 grudnia 1990 r. (wskaźnik wyniósł 8,08%), 12 lat podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu rolników po dniu 31 grudnia 1990 r. w okresie od dnia 1 stycznia 1991 r. do dnia 31 grudnia 2002 r. (wskaźnik wyniósł 12%), 7,49 lat podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu (wskaźnik wyniósł 11,24%), oraz 1,98 lat odbywania czynnej służby wojskowej (wskaźnik wyniósł 1,98%). Część składkowa wyniosła 38, 80 % emerytury podstawowej. Część uzupełniająca emerytury wyniosła 513,82 zł czyli 86% emerytury podstawowej. Wskaźnik wymiaru części uzupełniającej wyniósł 0,86%. Część uzupełniająca uległa zawieszeniu w 25% z powodu nieosiągnięcia wieku emerytalnego. W dniu 28 grudnia 2006 r. wnioskodawca złożył odwołanie od powyższej decyzji kwestionując sposób ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego. Na rozprawie wnioskodawca podniósł, iż okres składkowy winien wynosić 44 lata, a wysokość procentowa 70%. Ponadto stwierdził, iż organ rentowy winien mu zaliczyć do okresów składkowych okres 4 lat pracy w gospodarstwie rolnym rodziców po 16 roku życia ze wskaźnikiem w wysokości 1,5%. Ponadto ubezpieczony wniósł o zaliczenie 5% za odbycie zasadniczej służby wojskowej i uwzględnienie okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Wyrobów Galanterijnych w Ł., w którym podjął pracę w tydzień lub dwa po powrocie z wojska. Zdaniem ubezpieczonego, organ rentowy winien mu również zaliczyć okres, za który nie zapłacił składek na ubezpieczenie społeczne.

Sąd Okręgowy dokonał analizy przepisów regulujących ustalenie wysokości emerytury rolniczej w odniesieniu do wnioskodawcy uznając, iż okres jego pracy w gospodarstwie rolnym od dnia 1 stycznia 2003 r. do dnia 31 grudnia 2006 r. oraz okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 21 grudnia 1962 r. do dnia

28 lutego 1963 r. oraz od dnia 1 czerwca 1972 r. do dnia 18 lutego 1976 r., a także okres służby wojskowej przypadający w okresie od dnia 16 kwietnia 1966 r. do dnia 19 kwietnia 1968 r. zostały zaliczone lub nieuwzględnione przez organ rentowy zgodnie z obowiązującymi przepisami. Sąd podniósł, że ze względu na nieopłacenie składek na ubezpieczenie społeczne rolników, okres pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym od dnia 1 stycznia 2003 r. do dnia 31 grudnia 2006 r. nie mógł zostać zaliczony do stażu pracy. Sąd Okręgowy uznał również, że do okresu pracy wnioskodawcy należy zaliczyć okres zatrudnienia w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Wyrobów Galanteryjnych w Ł. w okresie od dnia 1 maja 1968 r. do dnia 1 kwietnia 1969 r. uznając, iż pracodawca zaświadcza, iż ubezpieczony był zatrudniony w powyższym przedsiębiorstwie w okresie od dnia 26 kwietnia 1965 r. do dnia 5 kwietnia 1969 r. dopuścił się ewidentnej pomyłki.

Apelacją z dnia 31 stycznia 2008 r. Z. D. zaskarżył powyższy wyrok Sądu Okręgowego wnosząc o jego zmianę i ponowne obliczenie wysokości świadczenia emerytalnego. Skarżący zarzucił powyższemu rozstrzygnięciu naruszenie art. 48 ust. 1 i 2, art. 27 ust. 4 oraz art. 21 a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Wyrokiem z dnia 22 stycznia 2009 r. Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację. Sąd Apelacyjny w pełni podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, iż okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców wnioskodawcy trwający od dnia 1 stycznia 2003 r. do dnia 31 grudnia 2006 r. nie mógł zostać zaliczony ze względu na zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników, które - jak sam skarżący podał - nadal spłaca. Nieopłacenie w terminie składki jest równoznaczne z odstąpieniem od ubezpieczenia zatem okresu tego do momentu spłaty zaległości nie można traktować jako okresu ubezpieczenia podlegającego uwzględnieniu przy obliczaniu wysokości emerytury. Dlatego też zarzut, że organ rentowy bezpodstawnie nie zaliczył powyższego okresu do stażu należy uznać za bezzasadny. Z kolei okresy pracy w gospodarstwie rolnym rodziców trwające od dnia 21 grudnia 1962 r. do dnia 28 lutego 1963 r. i od dnia 1 czerwca 1972 r. do dnia 18 lutego 1976 r. zostały wnioskodawcy zaliczone do okresu ubezpieczenia. Bezsporny jest fakt, iż

wnioskodawca pracował w powyższym gospodarstwie wcześniej niż 25 lat przed spełnieniem warunków do nabycia prawa do emerytury, a zatem okres ten nie miał wpływu na wysokość świadczenia. Słusznie Sąd Okręgowy zaliczył okres pracy wykonywanej przez ubezpieczonego w Przedsiębiorstwie WYROBÓW GALANTERYJNYCH od dnia 1 maja 1968 r. do dnia 1 kwietnia 1969 r. uznając, iż twierdzenia wnioskodawcy znajdują potwierdzenie w treści złożonych dokumentów, a wskazany okres zatrudnienia przez pracodawcę jest wynikiem ewidentnej pomyłki.

Od powyższego orzeczenia Z. D. wniósł skargę kasacyjną opierając ją na podstawie naruszenia art. 26 ust. 1 w związku z art. 25 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników poprzez wyliczenie części uzupełniającej świadczenia emerytalnego, w oparciu o wartość części składkowej wyliczonej zgodnie z art. 25 ustawy, w sytuacji gdy w art. 26. ust. 1 powołanej ustawy mowa jest o uwzględnianiu liczby lat przyjętych do ustalenia (wartości) części składkowej (w rozumieniu art. 25 powołanej ustawy) oraz na podstawie naruszenia art. 27 ust. 4 i 5 w związku z art. 25 ust. 2a pkt 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników poprzez jego niezastosowanie, w sytuacji gdy Sąd właściwie ustalił przesłanki jego stosowania, a mianowicie fakt odbywania przez ubezpieczonego czynnej służby wojskowej w Wojsku Polskim przed dniem 1 stycznia 1999 r. i nieprzyznania mu z tego tytułu w ani emerytury ani renty na podstawie odrębnych przepisów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Uzasadniony jest zarzut skargi kasacyjnej w postaci niezastosowania przez Sąd Apelacyjny w niniejszej sprawie art. 27 ust. 4 i 5 w związku z art. 25 ust. 2a pkt 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Art. 27 ust. 4 powołanej ustawy odwołuje się bezpośrednio do art. 25 ust. 2a pkt 3 ustawy. Z kolei w myśl powyższego przepisu przy ustalaniu części składkowej emerytury rolniczej okresy odbywania czynnej służby wojskowej w Wojsku Polskim przypadających przed dniem 1 stycznia 1999 r. uwzględnia się w stosunku 1% za każdy rok - jeżeli z tego tytułu ubezpieczonemu nie przyznano emerytury lub renty na podstawie odrębnych przepisów. Mając na uwadze powyższe ustalenie Sądu drugiej instancji oraz treść art. 27 ust. 2a pkt 4, który jednoznacznie stanowi, że do emerytury lub renty inwalidzkiej z ubezpieczenia społecznego rolników

indywidualnych i członków ich rodzin przysługuje zwiększenie za okresy, o których mowa w art. 25 ust. 2a pkt 2 i 3, w wysokości 1% emerytury podstawowej za każdy rok przypadający w tych okresach, jeżeli z tego tytułu uprawnionemu nie przyznano emerytury lub renty na podstawie odrębnych przepisów, Sąd Apelacyjny ex lege winny był zwiększyć za wskazany okres świadczenie emerytalne w części składkowej emerytury o kolejny 1% za każdy rok. Okres ten nie został ujęty przez Sąd drugiej instancji przy ustalaniu dodatku do emerytury, o którym mowa w art. 27 ust. 4 ustawy, pomimo że prawidłowo ustalona okoliczność odbywania przez ubezpieczonego służby wojskowej winna nie tylko wywoływać skutek w postaci zwiększenia świadczenia w świetle art. 25 ust. 2a pkt 3, ale również na podstawie art. 27 ust. 4, co usprawiedliwia zarzut skargi kasacyjnej w tym zakresie.

Sąd Apelacyjny powinien także rozważyć raz jeszcze prawidłowość ustalenia w niniejszym stanie faktycznym części uzupełniającej emerytury ubezpieczonego w oparciu o treść przepisu art. 26 ust 1, 2, 3 powołanej ustawy. Współczynnik dla tej części został ustalony w wysokości 86% pomimo, że z ustaleń niniejszej sprawy wynika, że do wyliczenia części składkowej przyjęto 35,05 lat. Dlatego wymaga rozważenia kwestia, czy współczynnik ten nie powinien wynosić 87,5% zamiast przyjętej przez Sąd wartości 86%, skoro zgodnie z art. 26 powołanej ustawy część uzupełniająca stanowiąca 95 % przy każdym pełnym roku od 20 lat pomniejszana jest o 0,5%. W niniejszej sprawie iloczyn 15 lat (20 lat - 35 lat) i 0,5 % wynosi 7,5%. Tym samym 95% pomniejszone o 7,5% stanowi 87,5% emerytury podstawowej.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.